

N:o 55.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1909, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Stora Ryland n:o 1 i Göteborgs och Bohus län.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 62) af den 26 februari 1909 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, dels att från förra profossbostället 1 mantal Stora Ryland n:o 1 i Tanums socken af Göteborgs och Bohus län två i statsrådsprotokollet närmare angifna lägenheter Dalen med Tegeltorpet och Maltemyr med Långedal må afskiljas samt med tillträdesrätt den 14 mars 1911 försäljas, lägenheten Dalen med Tegeltorpet till innehafvaren af Dalen Hans Mattsson för 2,000 kronor och lägenheten Maltemyr med Långedal till nuvarande innehafvaren N. Rydkvist för 935 kronor — bägge köpeskillingarna att erläggas på sätt lägenhetsinnehafvarna förbehållit sig — samt i öfrigt på de i 6:te punkten af kungl. skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruks-

domäner stadgade villkor, därvid skall beredas rätt för, å ena sidan, lägenheterna till utfartsväg öfver stamhemmanets ägor och, å andra sidan, detta till väg öfver lägenheterna till egendomens torfmosse; dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflyta, må på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ämnet anfört följande:

»Vid en den 19 maj 1908 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911 af förra profossbostället 1 mantal Stora Ryland n:o 1 i Tanums socken af Göteborgs och Bohus län, hvilken egendom lämnar 800 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen väckt förslag om försäljning af lägenheter från egendomen.

Med anledning häraf har domänstyrelsen jämlikt föreskrift i nådiga skrifvelsen till styrelsen den 25 september 1896, angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, underställt den väckta frågan Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning samt för sådant ändamål öfverlämnat instrumentet öfver förenämnda uppskattning samt öfriga ärendet rörande handlingar, däribland två kartor, den ena upprättad år 1889 af R. Busck öfver egendomens inägor samt rågångarna omkring utmarken och den andra upprättad år 1907 af kommissionslandtmätaren F. A. Busck öfver egendomens norra utmark, jämte till dessa kartor hörande beskrifningar.

Af dessa handlingar inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 0,6 mil från Tanums järnvägsstation, innehåller en sammanlagd areal af 111 hektar 70,3 ar.

Utmarken ligger å ömse sidor om det hufvudsakliga jordbruksområdet och är till största delen skoglös. Den norra delen af utmarken är för närvarande uppdelad i fem torp, å förenämnda år 1907 öfver densamma upprättade karta betecknade med nedan angifna littera, nämligen:

A) *Dalen*, som innehafves af Hans Mattsson och är bebyggdt med innehafvaren tillhöriga manhus och ladugård. Till detta torp häfdas en areal af 17 hektar 54,4 ar, däraf 3 hektar 25,2 ar åker.

B) *Långedal*, som brukas af innehafvaren af det under C här nedan omförmälda torp. Till torpet häfdas en sammanlagd areal af 7 hektar 94,4 ar, däraf 62,7 ar åker. Åbyggnader saknas. På tre sidor om sluten af torpets ägor ligger en torfmosse om 50,2 ar, som i kartbe-

skrifningen upptagits såsom samfällighet till flera hemman, men vid uppskattningsförrättningen af arrendatorn uppgafs i sin helhet tillhöra egendomen.

C) *Maltemyr*, som innehafves af N. Rydkvist och är bebyggt med innehafvaren tillhöriga manhus och ladugård. Torpet har en areal af 11 hektar 11,2 ar, däraf 1 hektar 95,5 ar åker.

D) *Tegeltorpet*, som brukas under hufvudgården och saknar åbyggnader. Till torpet häfdas en areal af 10 hektar 54,9 ar, däraf 1 hektar 67,4 ar åker.

E) *Oxhagen*, omfattande en areal af 8 hektar 12,9 ar, däraf 74,8 ar i beskrifningen upptagits såsom åker. Detta torp, hvilket kilformigt inskjuter i inägorna, saknar äfvenledes åbyggnader och är enligt upplysning i uppskattningsinstrumentet utlagdt till bete under hufvudgården.

Uppskattningsmännen hafva ansett, att de fyra förstnämnda torpen borde försäljas till egna hem, sålunda att torpen Dalen och Tegeltorpet sammansloges till en lägenhet med en areal af 28 hektar 9,3 ar och hembjödets förenämnde Hans Mattsson samt torpen Maltemyr och Långedal förenades till en lägenhet med en sammanlagd areal af, efter rättelse af skedd felräkning, 19 hektar 5,6 ar och hembjödets Rydkvist. Någon styckning i öfrigt af egendomen ansågo uppskattningsmännen icke böra förekomma, enär densamma vore försedd med goda och efter arealen i allmänhet passande åbyggnader, hvilka till en stor del skulle blifva värdelösa, om styckning komme att äga rum.

Beträffande saluvärdet af de till försäljning ifrågasatta lägenheterna hafva uppskattningsmännen ansett den förstnämnda böra åsättas ett värde af 2,000 kronor samt den sistnämnda böra betinga en köpeskilling af 935 kronor.

Den till egendomen hörande torfmossen föreslogs böra få efter anvisning användas såväl för egendomens behof som af innehafvarna eller ägarna af de till försäljning afsedda lägenheterna.

Gränserna för nämnda lägenheter samt de vid förrättningen desamma åsatta saluvärdena meddelades de vid förrättningen närvarande Mattsson och Rydkvist, hvilka förklarade sig vilja tillösa sig enhvar den honom hembjudna lägenheten mot pris motsvarande det åsatta värdet.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i ärendet afgifvit yttrande den 8 september 1908 och därvid icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande på därom af domänstyrelsen framställd anmodan låtit meddela Mattsson och Ryd-

kvist sådana förelägganden, som omförmälas i 6:te punkten af förberörda nådiga skrifvelse den 25 september 1896; och hafva bemälda lägenhetsinnehafvare i anledning däraf inkommit med af borgensförbindelser åtföljda skriftliga förklaranden, att de önskade inköpa hvardera den honom hembjudna lägenheten till åsatt saluvärde med förbehåll om rätt att få inbetala köpeskillingarna under loppet af tio år med en tiondel årligen.

Jämväl domänstyrelsen har tillstyrkt bifall till uppskattningsmännens förslag, hvarjämte styrelsen hemställt, att i blifvande upplåtelsehandlingar måtte träffas förbehåll om rätt för köpare af lägenheterna till utfartsväg öfver stamhemmanets område.

Äfven jag anser, att uppskattningsmännens förslag i hufvudsak bör följas. Särskildt anser jag skäl föreligga att åt hemmanet bibehålla förenämnda torfmosse, hvilken vid å detsamma rådande brist på skog torde vara nödvändig för dess förseende med nödig bränsletillgång. Väg till mossen måste i så fall förbehållas stamhemmanet öfver lägenheternas områden. Uppskattningsmännens' förslag, att ägarna af lägenheterna äfven efter deras försäljning skulle tillerkännas rätt till torftäkt, anser jag mig emellertid icke kunna biträda, då ett dylikt servitut blefve svårt att på lämpligt sätt begränsa samt mossen, som nämndt, torde erfordras för tillgodoseende af stamhemmanets bränslebehof.»

Mot förevarande framställning har utskottet icke funnit något att erinra; och hemställer utskottet alltså,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Stockholm den 19 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.